

Beslutade den 20 december 2006

Bedrägligt beteende och åtalsprövningsregeln

I dessa riktlinjer behandlas frågan om i vilka fall åtal är påkallat från allmän synpunkt vid fall av s.k. snyltningsbrott enligt 9 kap. 2 § andra stycket brottsbalken.

Bakgrund

Enligt 9 kap. 1 § brottsbalken döms den som medelst vilseledande förmår någon till handling eller underlåtenhet som innebär vinning för gärningsmannen och skada för den vilseledde eller någon i vars ställe denne är, för bedrägeri till fängelse i högst två år. Om brottet med hänsyn till skadans omfattning och övriga omständigheter vid brottet är att anse som ringa döms enligt 9 kap. 2 § första stycket brottsbalken för bedrägligt beteende till böter eller fängelse i högst sex månader.

I 9 kap. 2 § andra stycket brottsbalken finns en särskild bestämmelse om straffansvar för s.k. snyltningsbrott. Enligt detta lagrum kan den dömas för bedrägligt beteende som begagnar sig av husrum, förtäring, transport, tillträde till föreställning eller annat dylikt, som tillhandahålles under förutsättning av kontant betalning, och inte gör rätt för sig, vare sig han vilseleder någon eller inte. Detta gäller dock inte om gärningen avser värde som ej är ringa och om den i övrigt är sådan som sägs i 1 §. Bestämmelsen gäller även om värdet av det som begagnats är högt. Är värdet inte ringa och gärningen i övrigt uppfyller förutsättningarna för bedrägeri, skall emellertid dömas för det brottet (9 kap. 2 § andra stycket brottsbalken, sista meningen).

För snyltningsbrott gäller särskild åtalsprövning. Sådana brott får åtalas av åklagare endast om åtal är påkallat från allmän synpunkt (9 kap. 12 § brottsbalken).

I prop. 1975/76:148 anförde departementschefen som exempel på när åtal är påkallat från allmän synpunkt fall där vilseledandet varit särskilt påtagligt och omfattats av gärningsmannens uppsåt eller att denne varit vårdslös på ett sätt som inte är ursäktligt eller om den misstänkte satt förfarandet i system samt fall där gärningen rört mer betydande värden.

Riktlinjer

Bedömningen av om åtal är påkallat från allmän synpunkt måste i betydande utsträckning ta sin utgångspunkt i värdet av det som tillhandahållits. Stor vikt bör även fästas vid graden av vilseledande.

Om det tillhandahållnas värde *understiger 500 kr* bör normalt åtal inte vara påkallat från allmän synpunkt. Åtal kan dock vara påkallat om det finns försvårande omständigheter av särskild kvalificerat slag – t.ex. vid upprepade återfall i liknande

brottslighet – eller vid en tidsbegränsad insats mot brottslighet som utgör ett påtagligt lokalt problem.

Om det tillhandahållnas *värde är 500 kr eller däröver* men värdet ändå är ringa, dvs. inte överstiger omkring 1 600 kr, bör åtal vara påkallat från allmän synpunkt när försvårande omständigheter föreligger, såsom när den misstänkte satt förfarandet i system eller om den misstänkte visat särskild förslagenhet.

Om det tillhandahållnas *värde inte är ringa* (dvs. överstiger omkring 1 600 kr) bör åtal anses påkallat från allmän synpunkt redan på grund av det tillhandahållnas värde.

FREDRIK WERSÄLL

Astrid Eklund
(Utvecklingscentrum Stockholm)